

N:o 2.

Ank. till Riksd. kansli den 18 febr. 1889, kl. 2 e. m.

Memorial, angående verkställd granskning af riksbankens tillstånd och förvaltning.

Till följd af den bankoutskottet enligt § 4 i dess instruktion åliggande skyldighet att undersöka och granska riksbankens tillstånd samt huru densamma blifvit styrd och förvaltd och att dervid med synnerlig uppmärksamhet följa de fullmäktiges åtgärder, som afse metalliska kassans upprätthållande samt myntutvexlingens fortgång och bestånd, har utskottet tagit kännedom af dels fullmäktiges allmänna och särskilda protokoll för tiden från och med den 15 januari 1888, intill hvilken dag ansvarsfrihet blifvit fullmäktige för deras i protokollen antecknade beslut och åtgärder beviljad, och till innevarande riksdags början, dels af de af vederbörande revisorer afgifna berättelser rörande verkställd granskning af riksbankens så väl hufvudkontors som de särskilda afdelningskontorens förvaltning under år 1887, dels ock af fullmäktiges jemte utskottets memorial n:o 1 till Riksdagen öfverlemnade berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under sistlidna år, äfven som af de utaf styrelserna för riksbankens afdelningskontor i afseende å dessa kontors förvaltning under samma år lemnade särskilda redogörelser; och får utskottet efter nu fulländad granskning härmed, jemlikt föreskrift i ofvanberörda instruktion, till Riksdagen i ämnet afgifva berättelse.

Riksbankens metalliska kassa, som enligt § 6 i bankoreglementet utgöres af myntadt och omyntadt guld samt i enlighet med 1873 års myntkonvention pregladt silfvermynt, uppgick vid 1888 års början till 18,⁴⁷ millioner kronor. Densamma steg derefter småningom, så att ifrågavarande tillgångar den 21 april voro vid sitt högsta belopp under året eller 20,⁶⁵ millioner kronor, men sjönko sedermera efter hand, dock utan några häftiga rubbningar, ned till 16,⁸¹ millioner kronor. Vid samma tidpunkt — medlet af november — funno fullmäktige ock angeläget vidtaga åtgärder för kassans förstärkande, i anledning hvaraf beslut fattades om indragning från London af guld i plants till värde af omkring 50,000 £ sterling, hvilket guld hitkom i medlet af december månad. Härigenom ökades kassatillgångarne till 18,⁰⁷ millioner kronor, men blefvo under de två sista veckorna af året genom uttag af myntadt guld åter minskade till ett belopp 17,²⁴ millioner kronor, som desamma utgjorde vid årets slut. Kassan har sålunda under år 1888 på det hela ej vexlat med mer än omkring 1,200,000 kronor och städse under året öfverstigit det för densamma enligt bankoreglementet bestämda minimum af 15 millioner kronor.

Hvad särskildt beträffar den del af kassan, som utgöres af guld och i afseende hvarå är stadgadt, att densamma ej må bibehållas vid mindre belopp än som svarar mot fyra femtedelar af kassan i dess helhet, så har guldförrådet under året varit högst den 21 april med 17,⁸⁹ och lägst den 17 november med 15 millioner kronor, vid hvilken sistnämnda tidpunkt detsamma likväl med 1,⁵⁵ million kronor öfversteg det minsta belopp, riksbanken enligt nyss angifna förhållande mellan dess tillgång i guld och silfver borde i den förra af dessa valutor innehafva.

I skandinaviskt guldmünt egde riksbanken vid årets början 10,⁰⁶ millioner kronor. Tillgången i dylikt mynt ökades sedermera småningom under första tredjedelen af året och uppgick den 21 april till 11,⁸⁴ millioner kronor, hvarefter densamma nästan oafbrutet minskades, så att denna del af kassan vid årets slut nedgått till föga mer än 8,400,000 kronor, i anledning hvaraf fullmäktige ock funnit sig föranlåtna hos myntverket göra framställning om utmyntning i 20-kronestycken af hela riksbankens derstädes inestående behållning i omyntadt guld, motsvarande ett belopp af omkring 1,200,000 kronor.

Den mellan riksbanken och nationalbanken i Köpenhamn i november månad år 1885 träffade och från och med den 1 sistlidne augusti jemväl af Norges bank biträdda öfverenskommelse om öppnande af särskilda räkningar för att medelst utfärdande af anvisningar å desamma

verkställa liqvider och förebygga penningeförsändelser de skandinaviska länderna emellan, har i ej oväsentlig mån bidragit till minskning af de förut synnerligast vid vissa tidpunkter förekommande betydliga uttagen af myntadt guld.

Tillgången i silfvermynt, pregladt i enlighet med myntkonventionen af den 27 maj 1873, hvilket mynt numera till hela sitt nominalvärde inräknas i metalliska kassan, har under år 1888 vexlat mellan ett belopp af 2,⁹⁹ och 1,⁶⁷ millioner samt utgjorde den 31 december 1,⁷² million kronor. Vid jemförelse mellan förhållandet vid årets början och dess slut visar sig en minskning på det hela af 0,⁶⁶ million kronor, föranledd hufvudsakligast derigenom att den del af ifrågavarande slags mynt, som utgjordes af danskt och norskt sådant, eller omkring 500,000 kronor, blifvit för invexling afsänd till Köpenhamn och Kristiania för att derstädes utbytas mot annan valuta. Ehuru sålunda minskningen under året ej varit synnerligen stor, hafva dock, då denna del af kassan, som i slutet af juli 1887 ej obetydligt öfversteg 3 millioner kronor, visat sig vara i nedgående och sedan början af sistlidne juni månad nästan oafbrutet sjunkit, fullmäktige funnit skäl med myntverket träffa förberedande aftal angående ommyntning af riksbankens återstående förråd af äldre silfvermynt, vid årets slut bokfördt till något mer än 878,000 kronor, äfvensom om utmyntning af det riksbanken tillhörande plantssilfver till ett beräknadt värde i rundt tal af 50,000 kronor.

Hvad beträffar riksbankens hos bankinrättningar eller handelshus på utrikes ort i löpande räkning inestående medel, har beloppet af desamma under år 1888 högst betydligt vexlat. Dessa fordringar motsvarade nemligen vid årets början ett bokfördt värde af 6,⁶² millioner kronor, stego sedermera vid februari månads slut till 13,¹⁷ millioner för att efter nämnda tidpunkt åter minskas, så att de i medlet af maj utgjorde 9,⁴³ millioner kronor, hvarefter ifrågavarande slags fordringar på en vecka nedgingo med 4,⁵⁴ millioner kronor, förorsakadt hufvudsakligen genom liqvider för riksgäldskontorets räkning, och slutligen i början af juni månad nedsjönko till sitt lägsta belopp under ifrågavarande och de senast förflutna fem åren, eller till blott 920,000 kronor. Omedelbart derefter ökade sig dock dessa tillgångar till 2,250,000 kronor samt växte mellan den 7 och 14 juli, förnämligast genom öfvertagande från riksgäldskontoret af utländsk valuta, med nära 8 millioner kronor. Sedermera hafva desamma under året vexlat mellan lägst 6,⁴⁸ millioner kronor och högst vid årets slut, då berörda fordringar uppgingo till 14,⁴⁰ millioner efter att sedan föregående veckan hafva ökats med 6,²⁴ millioner kronor. Denna ökning föranleddes i väsentlig mån deraf, att till löpande räkning

å utrikes ort samtidigt återfördes ett belopp af $3\frac{1}{2}$ millioner riksmark, som sedan slutet af augusti varit i Hamburg stående på s. k. separaträkning mot en särskild räntegodtgörelse af $2\frac{1}{2}$ procent för år och som till följd deraf under nämnda tid ej hänförts till de tillgångar, å hvilka enligt mom. 1 af § 5 i bankoreglementet sedelutgifning får grundas.

Sammanlagda beloppet af sistnämnda slags tillgångar, nemligen metalliska kassan, på utrikes ort nedsatt eller under transport derifrån varande, mot sjöfara försäkradt guld samt fordringar i utlandet å löpande räkning utgjorde vid 1888 års början 25,⁰⁹ millioner kronor, var lägst den 7 juli vid 19,⁷⁶ millioner och högst den 29 februari vid 33,⁷⁵ millioner; belöpande sig desamma vid 1888 års slut till 31,⁶³ millioner kronor.

När man å andra sidan tager i betraktande riksbankens sedelskuld och hvad som utgör betäckning för densamma, visar sig dels, att beloppet af de utelöpande sedlarne, vid årets början uppgående till 40,¹⁶ millioner kronor, varit lägst den 12 maj vid 35,⁴⁰ millioner och högst den 31 december, då detsamma utgjorde 44,¹⁹ millioner kronor;

dels att riksbankens tillgång i utländska statspapper, svenska statens och allmänna hypoteksbankens samt andra å utländsk börs noterade inhemska obligationer äfvensom inom eller utom riket betalbara vexlar under året ej vid något tillfälle understigit 45,⁴¹ millioner kronor, men deremot i medlet af juli, då samtidigt de utelöpande sedlarne ej belöpte sig till mer än 41,⁴³ millioner, uppgått till 54,¹² millioner och vid årets slut befinnes vara 51,²⁹ millioner kronor, hvaraf 11,²³ millioner i oremitterade vexlar, betalbara å utrikes ort;

dels att, då riksbanken utöfver hvad som grundas på kassa och fordringar å utländsk ort eger sedelutgifningsrätt till ytterligare belopp af högst 45,000,000 kronor under vilkor att de sedlar, som sålunda i rörelsen utlemnas, betäckas af motsvarande tillgångar i statspapper, obligationer och vexlar samt att metalliska kassan uppgår till minst 18 millioner kronor, riksbanken under ifrågavarande år varit till och med den 21 juli af reglementsstadganden oförhindrad att begagna sig af nämnda sedelutgifningsrätt, samt att efter berörda tid och till årets slut, då kassan vexplade mellan 17,⁹³ och 16,⁸¹ millioner kronor, ifrågavarande metalliskt obetäckta del af sedelskulden, med nu gällande föreskrifter om förhållandet mellan sedlar och kassa, kunnat få utgöra resp. 44,⁷⁷ och 41,⁰³ millioner kronor;

dels ock att den obegagnade sedelutgifningsrätten ej vid något tillfälle under året varit lägre än 22,⁹⁷, men väl en gång uppgått till 41,⁸³ millioner kronor och i medeltal utgjort omkring 31 millioner; belöpande sig densamma vid årets slut till 29,⁹⁰ millioner kronor.

Den s. k. sedelreserven har sålunda under hela året varit högst betydlig. Klart är ock att fullmäktige, äfven om tillfälle att träda sedelutgifningens gräns nära skulle förefinnas, dock alltid med afseende å riksbankens till ansenliga belopp uppgående å vista förbindelser för folioräknings-, postremiss- samt upp- och afskrifningsmedel, som vid sistlidna års slut utgjorde sammanlagdt 21,⁴⁷ millioner kronor, låta sig angeläget vara att ej göra för vidsträckt bruk af den högst betydligt utvidgade sedelutgifningsrätt, som genom 1887 års riksdagsbeslut riksbanken fått sig tillerkänd.

Riksbankens utländska vaxelrörelse har under år 1888 haft betydligt större omfattning än under de närmast föregående åren. Sålunda hafva vaxelköpen uppgått till 108,⁰⁷ och försäljningarne till 101,⁴² millioner kronor eller tillsammans 209,⁴⁹ millioner mot 87,⁶⁴ millioner i köpta och 89,⁴³ millioner kronor i sålda vaxlar under år 1887.

Denna vaxelhandel bedrifves fortfarande hufvudsakligast vid hufvudkontoret. Afdelningskontoret i Göteborg har under året köpt vaxlar å £ sterling 229,689: 8. 9, riksmark 2,121,238: 25, francs 1,422,256: 26 och kronor 336,131: 80, motsvarande i svenskt mynt kronor 7,360,856: 49, hvarjemte af samma kontor sålts vaxlar å £ sterling 46,795: 10. 9, riksmark 784,191: 27, francs 210,915: 09 och kronor 165,420: 57, som motsvarade ett bokföringsvärde af kronor 1,864,658 kronor 79 öre; uppgående under år 1887 omsättningen vid kontoret till ett belopp af 4,⁹⁵ millioner kronor för köpta vaxlar och 1,⁹¹ million kronor för sålda sådana.

Härförutom förekommo under året utlänska vaxelaffärer för riksbankens räkning endast vid afdelningskontoret i Malmö; afseende desamma dock uteslutande vaxelköp och dessa till mer obetydliga belopp. Sålunda äro derstädes köpta vaxlar å 6000 £ och riksmark 73,459: 50 samt danska och norska kronor å tillhoppa 192,740 kronor 88 öre för ett sammanlagdt bokföringsvärde af kronor 366,052: 54, under det att kontorets vaxelköp år 1887 omfattade ett belopp i svenskt mynt af 0,⁷² million kronor.

Derjemte hafva under ifrågavarande år blifvit vid sistnämnda kontor invexlade eller inlösta:

danska sedlar till ett belopp af.....	kr. 1,368,000.
å vista anvisningar å Köpenhamn för.....	» 49,000.
norska sedlar å	» 321,800.
å vista anvisningar å Kristiania för.....	» 12,000.

På sätt i fullmäktiges berättelse till utskottet är omförmäldt, kommer vinsten å ifrågavarande rörelse att i bokslutet för år 1888 ingå med ett belopp af 404,870 kronor 69 öre, densamma dervid beräknad efter förhållandena under sista halfåret 1887 och första halfåret 1888.

Till hvad i sistförsamlade revisorerers samt i den af fullmäktige till utskottet afgifna och Riksdagen meddelade berättelse finnes i korthet omförmäldt rörande inköp för riksbankens räkning af obligationer och dess deltagande i lånekonverteringar får utskottet nu meddela, att, efter afslutandet af det utaf allmänna hypoteksbanken för konverteringen af dess 4½ % obligationer af 1874 upptagna 3½ % lån i riksmark, uti hvilket riksbanken deltog för ett belopp af en million mark, riksbankens vinst på denna affär uppgått till mark 18,212: 50.

Beträffande vidare allmänna hypoteksbankens senare konverteringslån, afsedt att mot 3½ % obligationer utbyta dess med 4 % förskrifna obligationer af 1872 och 1874 å ett belopp af 20,225,000 kronor, har riksbanken jemväl deltagit i ett för ändamålet bildadt consortium, bestående af en utländsk samt tre inländska penningeinträttningar; och sedan nuvarande obligationsinnehafvare anmält sig villige att för ett belopp af tillsammans 9,674,900 kronor till en erbjuden kurs af 96½ % öfvertaga 3½ % obligationer, som skola utställas endast i kronor och dateras den 15 mars 1889, har beslut fattats om försäljning i consortium för gemensam räkning af återstående beloppet.

Hvad slutligen angår det danska 3½ % konverteringslånet af 1887, hvaruti riksbanken likaledes deltagit, afslutades vederbörande consortium den 1 april 1888, då följaktligen försäljning för gemensam räkning af ifrågavarande obligationer upphörde. Af det osålda beloppet fick riksbanken på sin andel nominelt 713,600 kronor, hvilka obligationer bokfördes efter samma kurs, hvartill största delen af dessa inköpts eller 97½ procent.

I afseende å riksbankens upplåning under år 1888 meddelas följande redogörelse:

De på *upp- och afskrifningsräkning* insatta medlen uppgingo vid årets början till 4,⁹¹ millioner kronor och hafva under detsamma vexlat

mellan detta belopp och högst 6,⁹⁹ millioner kronor på 3,128—3,640 räkningar, hvaraf på hufvudkontoret kommer 2,517—2,890 räkningar med å desamma inestående belopp af högst 5,⁸¹ och minst 4,³³ millioner kronor; utgörande räkningarnas antal och beloppen i jemna tusental räknadt vid afdelningskontoret:

i Göteborg...	mellan	172,000	och	283,000	kr. på	139—174	räkningar
» Malmö.....	»	181,000	»	375,000	»	102—151	»
» Jönköping.	»	27,000	»	243,000	»	51—103	»
» Kalmar	»	8,000	»	74,000	»	10—63	»
» Luleå	»	128,000	»	453,000	»	50—69	»
» Vexjö	»	22,000	»	105,000	»	49—81	»
» Visby	»	39,000	»	104,000	»	50—90	»
» Östersund..	»	25,000	»	114,000	»	62—112	»

Depositionsmedlen vaxlade vid hufvudkontoret mellan 12,⁸⁴ och 16,²⁰ millioner kronor på 2,853—3,693 bevis samt utgjorde i jemna tusental vid afdelningskontoret:

i Göteborg...	mellan	439,000	och	721,000	kr. på	104—124	bevis
» Malmö.....	»	141,000	»	416,000	»	34—60	»
» Jönköping.	»	185,000	»	400,000	»	78—147	»
» Kalmar	»	43,000	»	260,000	»	23—126	»
» Luleå	»	130,000	»	258,000	»	67—95	»
» Vexjö	»	17,000	»	57,000	»	13—23	»
» Visby	»	325,000	»	384,000	»	50—58	»
» Östersund.	»	117,000	»	190,000	»	80—105	»

Hvad beträffar de utan ränta och på så kallad folioräkning i riksbanken inestående medel, som skola vid anfordran återbetalas, hafva enligt de sammandrag öfver riksbankens ställning, som månadsvis meddelas, desamma vid hufvudkontoret varit högst den 31 december med ett belopp af 13,²³ och lägst den 31 maj med 5,⁹² millioner kronor på 70—77 räkningar samt vaxlat vid afdelningskontoret:

i Göteborg...	mellan	148,000	och	550,000	kr. på	6—7	räkningar
» Malmö.....	»	179,000	»	1,493,000	»	4—6	»
» Jönköping.	»	82,000	»	413,000	»	3	»
» Kalmar	»	67,000	»	376,000	»	2—3	»
» Luleå	»	80,000	»	530,000	»	2—3	»
» Vexjö	»	17,000	»	200,000	»	1—2	»
» Visby	»	12,000	»	96,000	»	2	»
» Östersund.	»	22,000	»	220,000	»	2—4	»

Af de från de särskilda kontoren lemnade uppgifter angående riksbankens *utlåningsrörelse* kan inhämtas, att sammanlagda beloppet af de under år 1888 vid samtliga riksbankskontoren utlånta medel, uttagen å kassakreditiv dervid inberäknade, vexlat mellan 74,06 och 60,32 millioner kronor samt att häraf vexeldiskonteringen omfattat högst 24,63 och lägst 18,93 millioner, kassakreditivrörelsen högst 8,73 och lägst 6,234 millioner kronor samt att sålunda på den egentliga lånerörelsen kommer respektive 40,7 och 35,156 millioner kronor.

Jemföres förhållandena vid 1888 års början och slut visar sig, att riksbankens fordringar för vexlar, lån och kreditiv, med inberäkning af hvad som var på indrifning beroende, utgjorde:

	den 31 december 1887.	den 31 december 1888.
för vexlar.....	kr. 21,72 millioner	kr. 22,71 millioner
» lån.....	» 38,53 »	» 37,56 »
» kassakreditiv ...	» 8,51 »	» 7,53 »

Säger kronor 68,76 millioner kr. 67,80 millioner;

och har sålunda utlåningsrörelsen under året på det hela minskats med nära en million kronor.

Med anledning bland annat af de i sist afgifna revisionsberättelse lemnade redogörelser angående kontorens på indrifning beroende medel har utskottet med uppmärksamhet genomgått de af vederbörande ombudsmän vid afdelningskontoren härom lemnade uppgifter. Hvad beträffar afdelningskontoret i Luleå har någon särskild dylik uppgift, omfattande hela året 1888, ej varit för utskottet tillgänglig, men med ledning af de månadsrapporter i ämnet, som till fullmäktige ingifvas, har utskottet låtit uppgöra ett sammandrag, som lemna öfversigt af lagsökningsärendena för året äfven vid detta kontor, hvilket sammandrag blifvit af utskottet genomgånet och granskadt.

De särskilda kontorens på lagsökning och indrifning beroende, såsom säkra ansedda, fordringar utgjorde den 31 december 1888:

vid hufvudkontoret:

för 69 st. inrikes vexlar	kr. 140,020: 32.
Transport	kr. 140,020: 32.

	Transport kr.	140,020:	32.	
för lån på högst sex månader mot hypo-				
tek af:				
inteckning i fast egendom 1 st.....	»	1,431:	78.	
vågförda effekter, 1 st.....	»	988:	92.	
skuldebref med endast namnsäker-				
het, 8 st.....	»	32,686:	13.	
» 93 st. afbetalningslån	»	108,128:	46.	
» 5 » kassakreditiv.....	»	18,593:	28.	
» 10 » utrikes vaxlar	»	75,559:	10.	377,407: 99.

vid afdelningskontoret i Göteborg:

för 11 st. inrikes vaxlar.....	kr.	43,425:	03.	
» lån på högst sex månader mot hypo-				
tek af:				
inteckning i fast egendom, 4 st.....	»	13,626:	39.	
skuldebref med endast namnsäker-				
het, 7 st.....	»	9,821:	87.	
» 151 st. afbetalningslån	»	65,413:	91.	
» 2 st. kassakreditiv	»	1,243:	68.	133,530: 88.

vid afdelningskontoret i Malmö:

för 77 st. inrikes vaxlar.....	kr.	63,704:	47.	
» 24 » afbetalningslån	»	17,428:	31.	
» 1 » kassakreditiv	»	3,358:	50.	84,491: 28.

vid afdelningskontoret i Jönköping:

för 7 st. inrikes vaxlar.....	kr.	5,164:	29.	
» lån på högst sex månader mot hypo-				
tek af:				
inteckning i fast egendom 1 st.....	»	800:	—	
skuldebref med endast namnsäker-				
het, 3 st.....	»	5,441:	29.	
» 51 st. afbetalningslån	»	37,558:	41.	
» 2 » kassakreditiv	»	7,094:	63.	56,058: 62.

vid afdelningskontoret i Kalmar:

för 1 lån mot hypotek af inteckning i				
fast egendom	kr.	5,512:	70.	
» 79 st. afbetalningslån	»	46,598:	61.	52,111: 31.

Transport kr. 703,600: 08.

Transport kr. 703,600: 08.

vid afdelningskontoret i Luleå:

för 8 st. inrikes vexlar.....	kr.	10,316: 67.	
» 40 » afbetalningslån	»	14,799: 67.	
» 2 » kassakreditiv	»	48,594: 04.	73,710: 38.

vid afdelningskontoret i Vexjö:

för 6 st. inrikes vexlar.....	kr.	14,149: 14.	
» 2 st. lån mot hypotek af in-teckning i fast egendom	»	2,500: —	
» 85 st. afbetalningslån	»	43,026: 71.	59,675: 85.

vid afdelningskontoret i Visby:

för 37 st. inrikes vexlar.....	kr.	54,823: 38.	
» 1 lån mot hypotek af skuldebref med endast namnsäkerhet	»	300: —	
» 7 st. afbetalningslån	»	4,150: 71.	
» 1 kassakreditiv.....	»	3,000: —	62,274: 09.

vid afdelningskontoret i Östersund:

för 12 st. inrikes vexlar	kr.	6,549: 47.	
» 1 lån mot hypotek af skuldebref med endast namnsäkerhet	»	1,672: 60.	
» 10 st. afbetalningslån.....	»	6,970: 85.	
» 1 kassakreditiv.....	»	255: 11.	15,448: 03.

Summa kronor 914,708: 43.

Af en i senaste revisionsberättelse § 24 lemnad uppgift framgår, att riksbankens på lagsökning och indrifning beroende, icke inom linien förda fordringar den 30 juni 1888 utgjorde:

vid hufvudkontoret	kr.	578,615: 47.
samt vid afdelningskontoren	»	720,978: 96.
eller tillsammans	kr.	1,299,594: 43.

och då, såsom nyss nämndes, ifrågavarande fordringar vid årets slut belöpte sig till..... kr. 914,708: 43.
skulle sålunda under sistförflutna halfår beloppet af desamma minskats med..... kr. 384,886: —

Transport kr. 384,886: --

Härvid är dock att märka att, på sätt fullmäktige i sin berättelse meddelat, af de såsom säkra ansedda fordringarna mot slutet af nästlidet år af fördes och upptogos inom linien sådana för..... kr. 145,263: 81.

Efter afdrag häraf befinnes det verkliga beloppet, hvarmed de lagsökta fordringarne under senare halfåret 1888 nedgått, utgöra..... kr. 239,622: 19,

utvisande i alla händelser en ganska väsentlig förbättring i ställningen.

I fråga om de för lånerörelsen under nästlidet år till de särskilda riksbankskontoren anordnade medel har utskottet skolat meddela, att desamma utgjorde i jemna tusental:

	vid 1888 års början	vid 1888 års slut	i medeltal för samtliga månaderna af 1888
vid hufvudkontoret	kr. 20,900,000: —	20,900,000: —	20,900,000: —
» afdelningskontoret			
i Göteborg.....	» 11,450,000: —	12,800,000: —	11,950,000: —
i Malmö.....	» 9,000,000: —	9,200,000: —	8,985,000: —
i Jönköping.....	» 2,500,000: —	2,700,000: —	2,592,000: —
i Kalmar.....	» 1,600,000: —	1,600,000: —	1,600,000: —
i Luleå.....	» 1,400,000: —	1,375,000: —	1,472,000: —
i Vexjö.....	» 2,800,000: —	3,100,000: —	2,875,000: —
i Visby.....	» 1,200,000: —	1,100,000: —	1,120,000: —
i Östersund.....	» 1,800,000: —	1,500,000: —	1,646,000: —

Beträffande särskildt de s. k. afbetalningslånen och fördelningen mellan de olika kontoren af det för utgifvande af sådana anvisade belopp af 12,000,000 kronor, äfvensom hvad af förlaget var i dylik lånerörelse oanvänt, så finnes redogörelse för ställningen härutinnan meddelad i § 23 af den vid utskottets memorial n:o 1 fogade, af fullmäktige i riksbanken afgifna berättelse.

Vid beräklandet af den å lånerörelsen uppkomna vinst, har i fråga om afdelningskontoren afdrag gjorts för aflöningar och belöpande van-

liga förvaltningsutgifter, under det att sådant ej skett för hufvudkontoret; och utgjorde berörda vinst för sistlidna år i förhållande till medelbeloppet af låneförlaget:

vid hufvudkontoret	4,14	proc. eller kronor	865,348:	19.
» kontoret i Luleå	3,91	» » »	57,559:	06.
» » » Östersund.....	3,84	» » »	63,282:	01.
» » » Göteborg	3,57	» » »	426,364:	30.
» » » Vexjö	3,37	» » »	97,036:	81.
» » » Malmö	3,22	» » »	289,477:	39.
» » » Jönköping	2,90	» » »	75,236:	24.
» » » Kalmar	1,87	» » »	29,917:	97.
» » » Visby	1,69	» » »	18,883:	27.

Säger kronor 1,923,105: 24.

När härifrån afdragas utbetalningar: för nybyggnaden

vid kontoret i Göteborg	kr. 47,183:	10.
för d:o vid d:o i Malmö	kr. 25,621:	21.
» tillsyn å arbetet vid d:o d:o	» 1,610:	00.
» inköpta inventarier till kontoret i Mal- mö	» 11,993:	38.
	» 39,224:	59.
	<u>kr. 86,407:</u>	<u>69.</u>

återfinnes det belopp, hvilket i härefter följande redogörelse upptages såsom riksbankens vinst å upp- och utlåningsrörelsen eller kr. 1,836,697: 55.

Nämnda vinst understiger den för år 1887 med något mer än 256,000 kronor. Orsaken härtill torde vara att finna dels i lägre diskonto och räntesatser under större delen af år 1888 och dels, såsom framgår af ofvan lemnade redogörelser, i en på det hela taget minskad utlåning.

På sätt af fullmäktige blifvit i deras till utskottet afgifna och Riksdagen redan härförut delgifna berättelse meddeladt samt af det numera verkställda bokslutet för nästlidna år jemväl bekräftas, har vinsten å riksbankens rörelse under år 1888 i sin helhet uppgått till 2,664,493 kronor 8 öre, enligt hvad följande sammandrag af sagda bokslut utvisar:

Inkomster och vinster:

Vinst på upp- och utlåningsrörelsen...	kr. 1,836,697:	55.	
Räntor på statspapper och obligationer	»	845,359:	37.
» » landtfastighetslån, öfvertagna af Allmänna hypoteksbanken	»	44,401:	46.
Vinst vid inlösen af utlottade obligationer	»	41,626:	20.
» » försäljning af obligationer ...	»	45,255:	95.
Afgifter för förseglade deposita.....	»	1,742:	09.
» » öppna »	»	15,076:	54.
Vinst på utrikes vaxelrörelsen.....	»	404,870:	69.
» » såldt papper från Tumba bruk.....	»	24,921:	90.
Öfriga inkomster	»	<u>2,903:</u>	<u>55.</u>
			3,262,855: 30.

Utgifter och förluster:

Räntor på äldre lånebanksobligationer	kr.	9,489:	09.
» » medel, afsatta till fonden för nytt riksdags- och riksbankshus	»	27,000:	—
Förlust på gammalt kopparskiljemynt	»	1,244:	29.
Löner och arfvoden vid hufvudkontoret.....	»	322,833:	89.
Förvaltningsutgifter vid hufvudkontoret.....	»	141,909:	08.
Pensionsstaten.....	»	77,358:	33.
Välgörenhetsbidrag	»	15,759:	50.
Öfriga utgifter och förluster	»	<u>2,768:</u>	<u>04.</u>
			598,362: 22.
Behållen vinst år 1888.....	kr.	<u>2,664,493:</u>	<u>08.</u>

Den genom beslut vid 1886 års riksdag allmänheten medgifna rätt att kunna erhålla lån mot pant af jerneffekter, upplagda å särskild plats eller enskild våg under de kontroller i afseende på effekternas behöriga förvarande m. m., som fullmäktige egde bestämma, har redan anlåtats i ganska utsträckt omfattning, hvilket framgår deraf att, enligt

en utskottet meddelad uppgift, vid sistlidet års utgång ej mindre än 81 st. lån å tillsammans 1,397,532 kronor 50 öre voro beviljade å jern-effekter, förvarade å 12 st. dylika enskilda vågar. På sätt redan för Riksdagen annälts, hafva under förlidet år å en del af dessa vågar anstälts inspektioner och undersökningar genom ett af fullmäktige utsedt ombud; och har utskottet, efter tagen del af den öfver dessa förrättningar afgifna berättelse, anmodat fullmäktige att så snart ske kan för utskottet anmäla de beslut och åtgärder, som fullmäktige lära efter vederbörande ombudmans hörande komma att vidtaga i syfte att åstadkomma ökad säkerhet och kontroll i afseende å dylik pant, hvarefter utskottet ej skall underlåta att egna den ytterligare uppmärksamhet åt hithörande förhållanden, hvartill sakens vigt och omständigheterna kunna anses böra föranleda.

Uti sin till utskottet afgifna berättelse angående afdelningskontorets i Malmö rörelse och förvaltning under sistlidet år har kontorsstyrelsen äfven lemnat redogörelse för den jemlikt Riksdagens beslut af år 1886 verkställda ombyggnaden af riksbankshuset i Malmö, som blef färdigt i slutet af sistlidne augusti månad, så att, efter vidtagande af åtskilliga inredningsarbeten, kontoret inflyttade i den nya byggnaden den 15 september 1888. På sätt styrelsen om nämnda byggnad uttalat sig, kan riksbanken hvad beträffar densamma anses hafva erhållit ett fullgodt arbete för billigt pris. Den fullmäktig, som i medlet af nästlidne september månad å fullmäktiges vägnar verkställde inventering och undersökning vid kontoret och i hvars närvaro den nya byggnaden besigtigades, har ock i afgifven berättelse förklarat, att, så vidt han kunde bedöma, densamma vore uppförd med omsorg och soliditet.

För ifrågavarande bankbyggnad med dertill hörande värme- och ventilationsledning beviljades af Riksdagen ett belopp af högst 108,550 kronor, och af en i ofvanberörda berättelse intagen redovisning inhemtas äfven, att omförmälda byggnadsarbeten kunnat utföras för det anslagna beloppet, dock att dertill på grund af Riksdagens tillika lemnade medgifvande kommit dels godtgörelse till vederbörande arkitekt för uppgjorda hufvud- och detaljritningar med 3,000 kronor och till en kontrollant för tillsyn å arbetet 1,600 kronor; hvarjemte i sammanhang med byggnadsföretaget åtskilliga andra arbeten såsom stensättning rundt omkring kvarteret, kloakledning och åskledares anbringande å byggnad-

den måst utföras. För dessa sistnämnda arbeten utgjorde kostnaden 1,225 kronor 10 öre, som dock mer än betäckes af den utaf Malmö stads drätselkammare lemnade ersättning, i anledning af genomförd reglering af den ena utaf de till kontorets hus stötande gator.

Vid granskning af fullmäktiges protokoll har utskottet bland annat funnit, att fullmäktige med anledning af en utaf styrelsen för afdelningskontoret i Östersund gjord framställning ansett sig af »skyldig omtanka att i tid vidtaga försigtighetsåtgärder för att mot eldfara skydda och betrygga riksbankens hus» böra bemyndiga kontorsstyrelsen att, i enlighet med ritning och uppgjort kostnadsförslag, för ett belopp af högst 2,550 kronor låta uppföra å kontorets tomt ett uthus af tegel för förvaring af ved, brandredskap och de för gårdens ans erforderliga verktyg m. m.; och har, enligt hvad af den till utskottet af afdelningskontoret i Östersund lemnade berättelse framgår, för ifrågavarande ekonomibyggnad af kontorets medel utbetalts ett belopp af 2,549 kronor 34 öre.

I den vid utskottets memorial n:o 1 fogade, af fullmäktige i riksbanken afgifna berättelse angående densammas tillstånd, rörelse och förvaltning finnes intagen fullständig redogörelse för deras och fullmäktiges i riksgäldskontoret gemensamma beslut och åtgärder i anledning af det dem utaf 1888 års Riksdag lemnade uppdrag angående uppförande å Helgeandsholmen af byggnader för Riksdagen och riksbanken m. m.; och har utskottet, som numera jemväl tagit del af de uti förevarande frågor förda protokoll, ej vid hvad hittills blifvit i saken åtgjort funnit något att erinra.

Vid sistförflutna riksdag erhöilo fullmäktige i riksbanken ansvarsfrihet för förvaltningen af denna banks så väl hufvud- som afdelningskontor under år 1886 och hvad beträffade kontoret i Jönköping äfven för

den del af år 1885 detsamma varit i verksamhet äfvensom för de i fullmäktiges protokoll för tiden från och med den 2 maj 1887 till den 15 januari 1888 antecknade beslut och åtgärder. I sin till Riksdagen afgifna berättelse hafva sistnämnda år församlade revisorer, som granskat riksbankens räkenskaper för år 1887, anmält, att emot dess förvaltning under den tid granskningen omfattat ej något varit att erinra, hvarjemte de för granskning af afdelningskontorens i Göteborg, Malmö, Jönköping, Luleå, Vexjö, Visby och Östersund räkenskaper för samma år utsedda särskilda revisorer i sina berättelser tillstyrkt ansvarsfrihet för dessa kontors styrelser.

Med anledning häraf och som vid den nu verkställda undersökningen af riksbanken utskottet ej haft något att anmärka, utan funnit att fullmäktige med omsorg och nit fullgjort det dem lemnade uppdrag, får utskottet hemställa,

att ansvarsfrihet må beviljas fullmäktige i riksbanken för förvaltningen af denna banks hufvudkontor samt dess afdelningskontor i Göteborg, Malmö, Jönköping, Luleå, Vexjö, Visby och Östersund under år 1887, äfvensom för de beslut och åtgärder, som finnas antecknade i fullmäktiges protokoll för tiden från och med den 15 januari 1888 till samma dag innevarande år.

Slutligen har utskottet velat tillkännagifva, att utskottet framdeles vid granskning af reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning ämnar vidare pröfva de i revisorernes och fullmäktiges berättelser förekommande ämnen, hvilka kunna finnas sådan pröfning påkalla.

Stockholm den 18 februari 1889.

På utskottets vägnar:

G. S. Åkerhielm.

Reservation

af herr *Sandberg*: »Ehuru jag villigt instämmer i utskottets hemställen om decharge för herrar bankofullmäktige, finnes det likväl ett förhållande, som under de år, jag haft äran vara ledamot af bankoutskottet, alltid synts mig anmärkningsvärdt och hvilket jag anser mig böra bringa till Riksdagens kännedom. Med stöd af 49 § i reglementet för Sveriges riksbank hafva bankofullmäktige hvarje år beviljat ackord åt en eller annan gäldenär, som till borgenärsers förnöjande sin egendom afträdt, utan att, så vidt jag kan erinra mig, någonsin något annat skäl derfor blifvit anfördt, än att riksbanken genom ackordets antagande vunne en ekonomisk fördel, som i annat fall icke skulle hafva kommit densamma till del. Denna ekonomiska fördel har dock mången gång varit temligen obetydlig, enär det icke så sällan inträffat, att äfven så låga ackordsanbud som 10 % blifvit antagna. Så vidt jag förstår, torde det icke utan skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke möjligheten att erhålla ackord innebär en viss frestelse för personer att i sina affärer med riksbanken gå till väga mindre varsamt och försigtigt, än de skulle hafva gjort, om en dylik möjlighet icke hade förefunnits. Efter min uppfattning vore det mera öfverensstämmande med riksbankens värdighet och sanna fördel att icke bevilja ackord annat än hufvudsakligen, om också icke uteslutande, på grund af moraliska skäl, t. ex. om någon gäldenär kommit på obestånd, utan eget förvållande, genom olyckor, som icke kunnat på förhand förutses eller beräknas.»

Herr friherre *Åkerhielm* har velat få antecknadt, att han icke deltagit i granskningen inom utskottet af de vid fullmäktiges i riksbanken och riksgäldskontoret gemensamma sammanträden förda protokoll rörande frågan om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus.

Herr *Nordenfelt* har på grund af beviljad ledighet från riksdagsgöromålen icke deltagit i den slutliga behandlingen af de i detta memorial omförmälda ärenden; hvarom anteckning blifvit begärd.